

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИК ПАРТИЯЗЫНЫҢ XXII СЪЕЗДИСИ

(Уланчызы. Эгеги 2-ги арымда).
 нун ада-биле коммунисттик инти-
 ледин тургузарына бүгү улуусу
 көдүрүп турган. Чаа Программа
 коммунисттик ам чок бидистерин
 че орукут бисе чырыды берип ту-
 рар. Төөгүнү компазы коммунистче
 айтып турар!

Кайгамчытыг үзе чурттап ту-
 рар-дыр бис деп Эстониянын Ком-
 мунисттик партиясынын Төп Комите-
 динин бири секретары эш И. Г.
 Кубин болуун чугаазын эгелээ.
 ЭКП-нин XXII съездин марксизм-
 ленинизм идеалынын улут чай-
 нынчаа тилеги тизине үзгөндө
 эртин турар-дыр. Программаның тө-
 лөөлөлине болгаш съездеги Н. С.
 Хрущевтиң илеткедеринде кижи
 интилединин көгүздөсүнүн амгы
 үзе төөгүлүт үе-чалазынын бүгү
 талалыг анализ улут теоретиктик
 ханым-биле беринген болгаш оң
 көгүздөсүнүн перспективалары
 көргүстүгөн деп, ол чугаазан.

дайынчы байырын чедирей деп.
 Вальтер Ульбрихт чугаазан.

Совет улус коммунист тургузуу-
 шунунга улут-улут чедикшилерин
 чедип алганга сеткил-салгыжы-
 амытын ханызындан байырлап ту-
 рар бис. Ол чедикшилер болза
 марксизм-лениничи өөредиги чога-
 дикчы ажылгаанын болгаш көг-
 жүткенинин түнели, чыгелээр чү-
 ве чок күш-ажылчы идеякенинин
 база өртем болгаш техника талазы-
 га өттүр өөр, тодарай сорулга-
 лар чорутуу түнели деп чүвө б-
 гүн кжи бұраууге билингир апар-
 ган.

XXII съезд Совет Эвилелинин төө-
 гүгүнө, бүгү делегейниң ажылчын
 шимчөөшкениниң, бүгү кжи тө-
 рөлөгөтүнүн төөгүгүнө чаа эгеги
 ажыдар деп, эш Ульбрихт чугаазан.
 Ол съезд бүгү делегейниң ажылчын
 шимчөөшкенине, бүгү улустарга
 коммунисттик интиледин тургузуу
 тургузарынын болгаш көгүздөсүнүн
 сорук акирлечи, өртемге үндөш-
 тинген программанын бээр. Мычаар-
 га, бо төөгүлүт улут болушунун
 киржикчелери бистер шүптүгүс ми-
 на деп чоргаары-биле чугаалап бо-
 лур бис: Бистер оң херечилери бис!
 Коммунист болгаш ажылчын
 партияларын төөгүлүт сорулга-
 рын күөсөдериңе оларын хөрө-
 лөдөниң сыйры каттышкан чыгыс
 эвни быжыглаары негетинин турар
 деп, оратор чугаазан. Коммунист
 болгаш ажылчын партияларын Ме-
 дегелин база Варшава керөөнүн
 шийтирлерин каржызы-биле үрөн
 Албанияны Күш-ажылчы партиязы-
 ны удурутчуларын үгөдөиниң
 Вальтер Ульбрихт бұруу шыкан.

Чурукта: Украин ССР-ниң партия организациала-
 диниң Күш-ажылдын Мадыры шахтер А. А. Ко-
 лывчик, В. И. Гагазова, даярныгы Г. К. Луцко болгаш
 Мадыры Валентина Гагазова-биле чугаалажып тур-
 лар. Согагай талазындан он талазычче—Социалисттик
 Күш-ажылдын Мадыры товарь В. Н. Гуртеле, Соци-
 алисттик Күш-ажылдын Мадыры шахтер А. А. Ко-
 лывчик, В. И. Гагазова, даярныгы Г. К. Луцко болгаш
 шахтер Н. А. Майстренко.
 Фото А. Стумин биле Л. Портернин.
 СЭТА-ның фотохрониказы.

Эстон ССР-ниң коммунистери, бүгү
 ажылчы чоңу СЭКП-ниң Програм-
 манын төвөлдөдүн чыгыс эп-
 сеткилдиг чүдүдүгүнү хулап ал-
 ган. Салдыган сорулгаларын бот-
 тут болурунга ас-сеткилдиг ажыл-
 чилерден ким-даа чыгышпей ту-
 рар. Ам коммунисттик тургузуу-
 шуну — бистин шүтү практикагит сө-
 рүлгөвүс. Коммунисттик өзү-биле эки
 ажылчылар — ажылчын, колхозчу,
 өртемден, инженер бұрутууну — ажы-
 лынын болгаш угаан ажылчынын бүгү
 ажылчылдарынын, бүгү совет
 кижилериң сорулгазы. Ажыл-агыл-
 жы, культурулук, эредоттот болгаш
 орманчылык ажыл-чорудуганын
 бүгү уюштурууга партияны органи-
 алаачы ажылчы экижидерин
 партияны Программанын амды-
 рага боттадылары неген турар
 деп эш Кубин демдөгөн.

Эш Н. С. Хрущевтиң өчтө
 илеткеде берген үндөшкенине
 бис бұруун-биле чөшпөсөрдөр
 бис, мычангам Совет Эвилелине
 үдүр пропагандазы болгаш Варша-
 ва керөөнүн киржикчелери кү-
 рүндөрдө шийтирлеринге улут
 укладынган чедикчелери күш чок
 кылырын Албанияны Күш-ажыл
 партиязынын удурутчуларын чуга-
 лар деп болган бис.

Он мнай В. Ульбрихттиң айтык-
 аны болза, бөгүн Европага кол за-
 нын айкымы болза Барынын Герма-
 ниядан болуу турар. Мычангам де-
 лейгейниң үшкү дайынны кызыпса
 дөш, герман милитаристерин план-
 нарыны өй-шаанда үе шаварынын
 төөгүлүт улут сорулгазы ГДР-ниң
 мурунда социалист лагериниң
 болгаш бүгү делегейниң тайбын-
 ынакшылыг күдөринин мурунда
 турар турар. Германия-биле тайбын
 керөөн чары сонгааралын бол-
 бис сорулга болуу турар.

Ийн-чаныс кижилерге чүдүр
 чорукту шийтирерин шүтүмүздө-
 дө, дайынны болдурбайн барып болу-
 рун чүдүлдө, аны-аны чурттар-
 га социализм дөш демеселде хер-
 чилерини дугайын болгаш өскө-
 да айтырлар талазы-биле XX
 съездин чараланы теоретиктик чаа
 түнөөдөр догмалыг чоруткага бол-
 гаш оппортунисттик чоруткага улут
 шийтирерин сөгүшкүн бөрдө бис-
 ке дузалал, марксизм-лениничи ший-
 политиканы үндөшкенин ханым-
 ды болгаш эки билип алырда бис-
 ке дузалал, бистаң партиязыны
 чарыларынын болгаш быжыглаары-
 ның чорудуганын чорукту ажыл-
 чын. Ол чорудуга хорайын болгаш
 бадоник ажылчы массалары-биле
 бистин харылаавысты калбартыр
 болгаш быжыглаар арганы берген.
 Бо бүгү шүптүгү экономиктик болгаш
 шийтирерин демеселе ажылчылар
 биле улут массаларын чыгыс эви-
 ге чаа байдалды тургускан.

Улут улутун монополияларын
 калдарынынга ажылчын аглы
 болгаш ажылчы тараачынар де-
 мөсөдиг күчүлүг көдүрүшкүнү-би-
 ле харылаан. 1960 чыда амыл
 соодашымкынын үргүдүлөи
 29 миллион амыл хуну болган.
 А 1961 чылды январьдан сентябрь-
 га чедир 49 миллион хун болган.
 1960 чылда реэксылг бөлүктөр де-
 мократтыг болгаш парламент хо-
 сатгалын кызыгараар, узууткар,
 эш барыны үздөйгү өзү-чүрүмү до-
 кааларын орадажып турга, ажыл-
 чы массаларын, мынганга ажыл-
 чы амалчарынын болгаш студенти-
 лериниң киржилеге-биле ол план-
 нар үөш шылганган.

Герман милитаризми катап тургу-
 зар дөш чаа авантюристе албад-
 тыр чорукка итали улус кажан-
 да өлбөс.

Италияның Коммунисттик партия-
 зынын чыгыс секретарынын оң
 мнай чугаазаны болза: бистин пар-
 тиямыс Октябрьниң социалистик ре-
 волюцияның херелениң чырыны
 болгаш чалымынын чылыгына
 шытып, улут Ленинниң кийгырын
 болгаш чыгырларын өлөтпө келген.
 Ол кийгырлар болгаш чыгырлар
 бистин чүрөктөксөтө кээздө ди-
 риг. Делегейниң ийги дайынны
 мурунда болгаш сөөдүдө силерниң
 бүгү чедикшилериндер, социали-
 стик чурттарын лагериниң тургу-
 тутканы болгаш ол лагериниң чы-
 гылы чокка быжыгып турары —
 ол дөргө оң-биле кады бистин ча-
 да чедикшилеривис болуп турар.
 Ол чедикшилер болза делегейниң
 бүгү ажылчын шимчөөшкениниң че-
 дикшилерин болуу турар.

СЭКП ТБ-нын болгаш эш Н. С.
 Хрущевтиң баштаган оң Президи-
 умунун СЭКП-нин XX—XXI
 съездериниң шийтирлерин амды-
 рага боттадырар талазы-биле чо-
 руткан улут ажылчын дугайын
 чугаалавышкан, ийн-чаныс кжи-
 лерге чүдүр чорукту болгаш оң
 хоралыг оруктарын ажып эртерине
 ге СЭКП-нин XX съездининиң лени-
 ничи улавышканын амдырага
 боттадырарын партияга болгаш
 улутка чугада ужу-дузалын оратор
 онзалал демдөгөн.

Эртен 2 чылдың болгаш 9 ай-
 ларын дугурунда чели чыл план-
 нын онзалаларын долдур болгаш
 ажып күөсөдиг келгенини чедикши-
 лерин чорудугазы болза чели чыл
 хууса бениле күөсөткенин турар,
 ол мышак чокук ийн он чылдарга
 төвөлдөп турар канчаар-даа ажык
 улут планна база күөсөткенин турар,
 бистин чүрүтүскө айтыкан
 хуусага коммунисттик материал-
 техниктиң баазы тургустунган ту-
 рар дөргөниң ажылчы чоннарын
 меделегеке быжыг бұрурди бер-
 ген.

Американы империалистери бол-
 гаш Барынын Германияны милита-
 ристик бөлүктөр ГДР-де социали-
 стик тургузушкунга улут. Совет
 Эвилелине болгаш социалист өскө-
 да чурттарга улут кадыг-дош-
 күс демөсөдиг чорудуу турарын
 дугайын чугаалап турар барымда-
 ларын оратор көргүскөн. Оларын
 боттарынын меделегеке илереп ту-
 рары-биле амырга, АКШ-ның им-
 периалистери болгаш барыны-герман
 өкөздөтөр Барынын Берлинниң
 деиксөөринде ГДР-ге болгаш со-
 циалист өскө курдуелерге улут
 чорудуу турар үргөлдөчү ажыл-
 чорудуганына чыл бүрдө дөрт ми-
 ллард марок акчады чырылган ту-
 рарлар. Ол империалист холгаары
 дайынны бистин улутуусу иччеп
 болбас чүдө деп санап турар деп,
 Вальтер Ульбрихт чугаазан. Герман
 Демократтыг Республиканын сувер-
 енитетин, Каттышпаа Нацйлар Ор-
 ганизацияны Уставына үндөш-
 лөш, өскө бүгү курдуелерниң су-
 веренитети мышак, хуңдүдөй чедип
 аларын орадажып турар бис.

Совет улустук тилдегелеринин
 ачымы-биле Совет Эвилелинин бол-
 гаш бүгү социалист лагериниң ав-
 торитети чыгылы чок өзүп турар
 деп, эш Г. Георгиу-Дж онзалал де-
 мдөгөн. Ол тилдегелер коммуни-
 стик бүгү делегейде хаара түдүгү
 күжүнүн өөргөнгө дык дузалал ту-
 рар.

Бистин партиямыс бүгү делегей-
 ниң коммунист болгаш ажылчын
 шимчөөшкени шыкан. Совет Эвиле-
 иниң Коммунисттик партиямыс, Н. С.
 Хрущевка баштаган оң шийтир-
 лериң ленинич удурутчулазын бе-
 дил-биле үндөп, өз-хууңуң өзү-
 чөпчөс улут ужу-дузалыг болган
 СЭКП-ниң XX съездинин шүтүмү
 XXII съездиниң балтыган турары
 болгаш чыгылы чокка үргүдү-
 леп турары бо факт болза делегей-
 ниң коммунист болгаш ажылчын
 шимчөөшкениге чаа улут күштерин
 берип турар дөргөниге бүтүрөп бис
 деп, ол чугаазан. XX съезд чүгө
 совет улустууга эвс, харын соци-
 алист бүгү лагериниң амдыралына
 га тилдегелг чаа үе-чалазы ажыт-
 кан.

Венгрияны Социалисттик ажыл-
 чын партиязынын Төп Комитетинин
 бири секретары эш Янош Наар
 Венгрияны Социалисттик ажылчын
 партиямыс, венг улустун өмү-
 нөндөн амы-дулма илгил байыр-
 ны Совет Эвилелинин Коммунисттик
 партиямыс XXII съездине, улут
 совет улуска дамчатын. Үндөп
 болгаш улут ужу-дузалыг болган
 СЭКП-ниң XX съездинин шүтүмү
 XXII съездиниң балтыган турары
 болгаш чыгылы чокка үргүдү-
 леп турары бо факт болза делегей-
 ниң коммунист болгаш ажылчын
 шимчөөшкениге чаа улут күштерин
 берип турар дөргөниге бүтүрөп бис
 деп, ол чугаазан. XX съезд чүгө
 совет улустууга эвс, харын соци-
 алист бүгү лагериниң амдыралына
 га тилдегелг чаа үе-чалазы ажыт-
 кан.

Аар үлетпүрүнүң эң чугада алыр-
 лары: энергетика, сландекчилик,
 машина тудушкуну, прибор ту-
 душкуну, туду материалдарын
 үлетпүр Эстонияга чедикшилерин
 хөгүрү турар деп, оратор айтыкан.
 Чык болгаш амыч үлетпүрүнүң
 алдырлар дүргөп жүрүп турар. Баш-
 тайгы меделер-биле амырга, бо чыл-
 дын төчөтүдө республикага бұту-
 рүгөниң хемчөөлөниң немей
 өздөдө чели чылдын контроль
 чургайларында өрдүгөн 30 хуң-
 нун ортунага 40 хуң чедер. Оң
 түнөлдө 1962 чылга чели чыл-
 дын контроль чургайлары-биле
 көрдүгөн үлетпүр продукцияны
 С. Берлинниң деңгели 1961 чылда-
 ла чедип алдырар апар. Респуб-
 ликанын көздө амыл-агылдын
 амылдарыны өзү бүтүр талазы-
 биле чели чылдын онзалдын дөрт
 чылда күөсөдиг сорулганы салган-
 нар. Олар бо өзүн зөпөл шыдаар
 деп бұраууды өлгөн болур деп
 эш Кубин меделгөн.

Герман Демократтыг Республика
 тайбын керөөн дүргөн чары-
 рын кызып чүтүп турар деп,
 Вальтер Ульбрихт чугаазан. Ийн
 герман курдуелерин шийтинде ка-
 лымын-даа атомуж чөсөткө албис
 болган оң бүдүрөп өргө чок болу-
 рунга чөшпөсөрдө бөлен бис. Ийн
 герман курдуелерин чөсөткө-
 лөшкениниң бүгү-интиле-биле бү-
 рүн дүжүрөниң чөшпөсөрдөр бис.
 Бистер — НАТО болгаш Варшава
 керөөнүн киржикчелери күрүндө-
 лөрдү аразына бөт-болууга хал-
 даршымын дугайына керөе чары-
 ры дөш туржу бис. Бистер —
 ийн герман курдуелери КНО-нун
 кезикчелеринге хулап амыры дөш
 туржу бис.

Герман Демократтыг Республика
 ның — тайбынын болгаш соци-
 алисттик быжыг чөленгины улам
 мнай быжыглаары дөш канды-даа
 күөшкениниң үндөргөниң чары-
 рын чөк бис.

Германияны Социалисттик чаг-
 тыс ай партиязынын Төп Комите-
 динин байырын чугаазын Вальтер
 Ульбрихт делегаттар болгаш аалчы-
 лар диймиттик амыч чөсөкп турда
 съездин Президиумунга дамчыды
 берген.

Италияның Коммунисттик партия-
 зынын чыгыс секретары эш Паль-
 мио Тольятти съездеге байыр че-
 дирген. СЭКП-ниң XX съездининиң
 шийтирлериниң силерниң партия-
 нага төөгүлүт ужу-дузалыг болга-
 ны Никита Сергеевич Хрушев
 болууна ханы угаалы улут илетке-
 лине кам уза айтыган — деп,
 ол чугаазан. Ол шийтирлер де-
 лейгейниң ажылчын шимчөөшкенине,
 мынганга бистин партиямыска ба-
 лада оң биче эвс ужу-дузалыг бол-
 ган.

Силерниң чугаалажып, хулап
 аларың чаа Программалар болза
 марксизм угаан-бодалың докку-
 ментизм угаан-бодалың докку-
 ментизм болгаш улус массалары-
 ның меделегеке кирген, чугада
 айтырларын шийтирлериниң кара
 чыгыс шийи орун коммунист-
 салып турар дөргөниң оларын бұ-
 зурдир. Ол орук болза кандыг-даа
 мөчүдүгөлдө, кандыг-даа даралдан
 болгаш куландыган кижиниң хо-
 сатгал хөрөөнү тилдегелг ханды-
 рар. Чүгө совет кижилериниң амгы
 салгалы эвс, харын чаа бүгү деле-
 гейниң ажылчы чоннарын амгы
 салгалы чырытылгы чаа үе—де-
 мократия болгаш социал деңгеле
 манал турар дөргөниге олар бүтүрөп
 болур.

СЭКП-ниң XX болгаш XXI съезди-
 лериниң илтиле-даа, даштыкы-даа
 политика талазы-биле шийтирле-
 рин амдырага боттадылары-биле
 СЭКП-ниң эш Н. С. Хрущевка баш-
 таган ленинич Төп Комитетинин
 чоруктан ажылчын Эстонияның ажыл-
 чы чоннарын, бүгү коммунистери бир
 эп-сеткелде хулап алганнар, олар
 бистин социалист курдуелерин
 күчүгү улам-на быжыглаар дөш
 бүгү үндөрин кылырны беле-
 нер деп, эш Кубин сөзүн додоскан.

Индирде — Германияны Соци-
 алисттик чагыс ай партиязынын
 Төп Комитетинин бири секретары
 эш Вальтер Ульбрихт.

Германияны Социалисттик чагыс
 ай партиязынын Төп Комитетинин
 болгаш Герман Демократтыг Респуб-
 ликаның ажылчы чоннарын да-
 сактаган бұрауу СЭКП-ниң XXII
 съездинин делегаттары сазорго, Лени-
 ниң алдырлар партиямын, Совет
 Эвилелиниң бүгү улустарына чү-
 ректиң ханызындан амы-дуланын

Бүдүрүчү күштерин аажок улут
 өстүрөдүн дийди планы күчүлүг
 экономикалыг болгаш кедегей хай
 курлавырларды Совет Эвилелине
 күш четтирген.

Амы-дулма партияларын төвө-
 лөрдүн XXII съездеге киржин турары
 болза марксизм-лениничиң тил-
 делеттерин түтүгүт алаага комму-
 нисттик шимчөөшкениниң сыйры
 быткышымкынын чаа илерөө-
 шкөн бооп турар.

Албанияны Күш-ажылчын партия-
 зынын удурутчуларын сөө-
 гү үдө өлөп турар туржу комму-
 нист болгаш ажылчын партиялар-
 ның мөзү-шаныры болур интерна-
 ционализм бұтууга улут чорук-
 туу деп, эш Г. Георгиу-Дж уламчы-
 лап чугаазан. Күш-ажылчы пар-
 тияның удурутчулары 1957 бол-
 гаш 1960 чылдарын Чөвөлдө ху-
 лдарларынын документтеринде айты-
 рын ийити шүтүмүндан чылап ту-
 рар апарганнар. Ийиң түрүш со-
 циалист лагериниң чыгыс эвниң
 өргө-ажыктарына болгаш албани
 улустун өргө-ажыктарына база Ал-
 банияга социализм тургузушкуну
 нага когарал чедирин турар.

Марксизм-лениничи амы-дулма
 партияларын төвөлдөкчелерин
 съездинин делегаттары болгаш аал-
 чылары чуретпаң ханызындан илгил
 өөрүшкү-биле угазырлар. Оларын
 чугаазар болза амгы үеин эң чү-
 гала айтырларын үндөп өөргө-
 лө долауу-биле чыгыс ай эп-сет-
 келди чорутуу база катар тодар-
 гай херечий бооп, делегейниң комму-
 нисттик күчүлүг шимчөөшкениниң
 чыгыс эвни көргүскөн.

Октябрьниң 21-де съезд ажылчын
 үргүдүлөш.

Берге үдө венг улуска көргүскөн
 дузалы дөш бистин совет амы-ду-
 лаларымыска бис сеткилестик хан-
 ызындан өөрүч четтирген бис деп,
 ол чугаазан.

Контрреволюцияны венг улустун
 чыла шаварыга болгаш ам соци-
 ализмниң оруу-биле оң быжыг
 болгаш бұраууды-биле бар чыдыр-
 гага дузалыч шийтирерин ромду
 ойлан.

Совет улусту эдертишкан, Маркс-
 ист, Энгельстиң, Лениниң айты-
 кан оруу-биле чыгылыш дийей,
 саат чокка чоруп орар Совет Эвиле-
 иниң Коммунисттик партиямыс-
 биле чыгыс орутка бис деп, оратор чу-
 гаазын үргүдүлөш. Венг улустун
 өргө-ажына беринген, шычы
 болгаш төлөткө бараан болурунга
 совет-венг найыраалы шийтир-
 ли-биле доктаамал быжыглаарын-
 да, бистаң партияларын, кү-
 рүндөрдөрдүн аразында болгаш
 амдыралын бүгү талазына хары-
 лаарын бұрауу кылып мен-
 гедеринден артыг чүвө чок. Совет
 улус болуун партиямын чаа
 Программаны күөсөдөргө болгаш
 кжи төрөлөгөтүнүн идеалы—чаа
 делегейниң коммунисттик делегейин
 төөгүлүт кыска хуусада тургузар
 дөргөниге бис бұраууды бис.

Тайбын кожа-хембө догтуулаш-
 кычте, чөсөткөшкениниң бүтү-
 нити болгаш бүгү дүжүрөни бот-
 тадырыны, дайыннар болгаш бо-
 чөсөк чөк делегейни тургузарыне
 утланган Совет Эвилелиниң Комму-
 нисттик партиямын Программаны
 бүгү чер делегейни улустарын хей-
 азт килер. Ол сорулгаларын чедип
 алары—болуун күш-ажыл-биле
 чурттап турар, болуун чоңуга бол-
 гаш чок кижилерге мнай бүгү
 кижилерин чүтүдү деп, эш
 Я. Казар түнөлдө чугаазан.

Бистин чедикшилеривис улут
 болгаш ол дугайын бүгү кижилер
 хулап берип турар деп, оратор ме-
 делгөн. Мычалаажы, улус амыл-
 агылдын чымык алдырларын,
 бұдүрүгелерин болгаш тууларын
 амыл амыл четтестерге кичөө-
 гөйи салбайн барып болбас ужу-
 рдугу бис. Үлетпүр бұдүрүгелерин
 планын интиле-биле дык ажыр
 күөсөткөн-даа болза, жүргө план-
 нарын күөсөткөй турар бұдүрүгел-
 дер бар. Барык бұдүн чыгыс ми-
 ллиард рубльдин проудукцияны чедир
 бөбөк чурттуу чымык улут бұту-
 рүгелерин В. В. Гришин алап,
 планнамын, материал-техникти
 хандырылгада, экономикагит эвс
 каш районнарын амыл-агыл уду-
 тутканында четтестөй демдөгөн.

Бирги болгаш ийги беш чыл
 планнарын бүгү чыдарында тур-
 ланында хей чурттага бажылар-
 ның бистин чуртууга амы чы-
 гыс-ла чымын дугурунда түтү-
 нү турарын ВЦСПС-тин даргазы
 оң ийи чугаазан. Ийиң болза-
 да, чымык республикалар болгаш
 област чуртталга бажыларын, а
 ол мышак алырлар-амдыралдын
 албан чараларын амылгага кирер
 планын үргүдү күөсөткөй турар.

Амгы үдө 63 миллион амылчын-
 нарын болгаш албан-хаакчыларын
 ам партияны XX съездинин бұту-
 рүгүдө турганга бодарга 18
 миллион кижини хей кылып кар-
 тыштырып турар профвалдер
 коммунист дөш демөсөлдө партия-
 ның идеалды дузалычын, хей-
 нитинин улут күжү болуу турар
 деп, В. В. Гришин уламчылап чу-
 гаазан. Коммунист партия проф-
 валдериниң ажыл-чорудуганын
 сазын чоңартып утлап-илгил,
 оларның амылына хун бүрдө ду-
 залал, хулапелерин болгаш эрге-
 лерин алгып турар дугайын ол
 демдөгөн. Партияны хун бүрдө
 удурутчуларын, делегетинин болгаш
 дузалычындын ачымыда
 профвалдериниң ажыл-чорудуга-
 ны бүгү талалы сайыраан, күрөп,
 ажыл-агыл болгаш култура тургу-
 зушкунуна оларын роль бөдөн.

Совет улустун аас-өжиниң болгаш
 чаагай чорудуу дугайында лени-
 ничи сазын салышкын-биле өшнө-
 гөн деп, В. В. Гришин айтыкан.
 Партияның Программанын төвө-
 лөлдө чүгө партия организаци-
 ларына эвс, харын ажылчы чоң-
 нарын хулапелары, профвалдер-
 ериңге калба-биле чугаалажы
 өртемге үндөшкөн тургузарын
 чөсөткө үндөшкөн программаны
 тодаргай айтып берген деп, оратор
 чугаазан.

Совет улустун аас-өжиниң болгаш
 чаагай чорудуу дугайында лени-
 ничи сазын салышкын-биле өшнө-
 гөн деп, В. В. Гришин айтыкан.
 Партияның Программанын төвө-

ТӨӨГҮЛҮГ СЪЕЗДИГЕ АЛДАР КЫЛДЫР

Транспортчуларнын белээ

Облакомхозун автотранспорт көтөрмөсүнүн коллективин СЭКП-нин XIII съездинде алдар болдурган социалисттик чарыкша кирешинде, чың сөөртүлгөн чыл планын декабрь 5-те доозар деп хулаага алган. Бо хүнерде, калжы буту дегей Москванын түнү, коммунизм тургузуучуларынн съездинин түрү динчыл турар үедө, чеди чылдын үшкү чымынн планын даалгаларын чолачылар октябрь айлаа күтүскөн. Ол дугайын АК-нын коллективни партияга, ооң съездинге келээт.

Эрткен тос айларда транспортчулар тонна-километр талазы-биле планын 123, а тонна талазы-биле 115 хуу күтүскөн болжам 21200 антр кызыр, чаар материаларын кампап алганар. Чолачы Владимир Баточий болууну чеди чыл планын дооскан, а Борис Гавришкин ам 1965 чылдын үзүндө ажылдап турар. СЭКП-нин XIII съездинин алдар болдурган социалисттик чарыктын мурнуку оорунуна чолачылар Юрий Шмелев, Павел Орловский, дарган Андрей Фомин, демир чоңдургуучу Николай Соболев, вулканизатор Владимир Богусов, тракторист Григорий Перекрестов олар чоруу турган.

Комсомолчулар рапорттап тур

Кызыл хоорайнын комсомолчулары болжам аныктарын чеди чылда хууда салымшыны дөшө деп, СЭКП-нин XIII съездинде турсааткан, сээт мурнуку чарыктын чарыктын алдары-биле доосканар. Эр, керөөн анык ажылчыларнын күш-ажылчы улуг калдуулушуну түнөөн болза 120000 антр кызыр чоруу кампап алган болжам 38 чарыктын саналарын бүдүрүлгөргө киргезген. 1450 тонна демир секцияларын чыгатын болур. Олар 5200 дүс мыштарын, 7800 ажык чада үшүткөтүн, 50 миллион кире чектерин тарып олуртканар.

Ийнисылаалар аныктарын күш-биле республиканын колхозтарына болжам доосканын бот-тывынын уран чүрү бөлүмүнеринин 100 ажык көпөрткөрү күрөстүнгөн болжам 150 акциялар номчутууга. Комсомолчу калжы бүртүк хоорай чагайжыдыгына 10 шакты ажылдаан.

Хоорай коммунисттик күш-ажылчы ээш шимчөөнүн киржикчилеринин саны дыка өсүп, ам коммунисттик күш-ажылчы 36 бригадаларын ажылдап турар. Бо кайгамчыкты шимчөөнүн 2000 киж хаара туттунган. Республиканын туугуларынче комсомолчу күтүкчүлөр-биле 112, а колхоз, совхозтарже 50 комсомолчулар ажылдап чоруткан.

Д. ЕНДАН.

Боннда чаа өнчүк-чөңгөөлөр

БОНН (СЭТА). Барыны Германияда совет хамаатыларына уур чаа даржы өнчүк-чөңгөөлөрүн кылган. Октябрь 20-де таанттынмас ийн киж Боннда совет төлөк чөңгөөлөрүн аймакчалык Н. И. Студенскийн квартирасына күш-биле үрөп кирген. Ол үедө квартирга чүгө Студенскийн калжы олурган болжам таанттынмас кижлер ону мыт чөкө олур деп каржымы-биле дуушар турганар. Олар бажыны үжөгөн кылган, Студенскийлерин хулаа эт-херекселерин чичерээнер. Номбарын, хулаа чагаларын, келти болжам өскө-даа өт-херекселди кылап көргөн соонда оларын шала кырыкче октагылашканар. Оон соонда ол таанттынмас кижлер кандыг-даа таймабыр чөк-а квартиралар үнү чоруткан.

Бо болза сагыштын-биле организастап, боттаңдырган өнчүк-чөңгөө болур дугайын бүгү фактылар терчелеш турар. Совет дипломаттыг аймакчалык квартирасына чалашканын үтпөң-дөрбөңгө сорулга-биле кылбаан-дыр. Студенскийлерин квартирасына ол таанттынмас кижлер чүрү-даа алабан болган. Барыны Германияда совет албан чөңгөөлөрүн ажылдап турар СЭКП-нин хамаатыларына уур кара туралында ажаллаа болжам өнчүк-чөңгөөлөр сөөлү үедө оза калбарган. Чөөк чаа чүгө каш веделаларын курунда барымын-герман эрге-чагыраларын каржы өнчүк-чөңгөөлөрүн түнөөлөрдө кандыг-даа барымыла чөк чөргө Вельде совет саям төлөк чөңгөөлөрүн аймакчалык В. А. Приполювети тулуп корулган болжам ову дүрүм чөк бөү-биле мынчага чедир кара бажында олуртуу турар.

Барыны-герман чамдык бөлүктөр ГФР биле ССРЭ-нин аразында харылааларын бүгү келчөк-биле чидегелеринче улаандыр кордалды кылдып турар дугайын совет калжыгер хажараштыр кара туралында чорутуун чаа үгөдөгилери чугаалап турар-дыр. Германия-биле тайбын керөөн дүргөн таарыштыр шияттылардын болжам аңаа үндөлөөш барыны-берлин айтырын шияттылардын оруктарын ийден тывар сорулга-биле Барыны болжам Чөя чүктүн аразында харылааларын тургустуна берген үзүндө ол үгөдөгилерин баш уур кылдып турар факт кичөөшпейн болууче улаандыр турар. Ийден аржанын болжары-биле көлөмдөр боттарынын «кайгашканын» Боннда чажырбайн турар. Ий-да улаустар аразынын эргелигин болуун нормаларын теркек алабайн, чөре болдурун болжам жүрүлүт өң кыдык аргаларга безин доктавайн турар дөргөн совет хамаатыларына хамаарыштыр кара туралында чорук көргүзүп турар-дыр. Байдыкты улам-на чидегелерин болжам герман айтырынын талазы-биле дугурушкуну кандыг-даа аржаны дөргөлөп турган болдурбас дээр чүтүрү кылдыр ол үгөдөгилерин көрү ужурут.

Октябрь 21-де ССРЭ-нин Боннда эчтин чөңгөөлөрүн ГФР-нин дагытын херектер министрствозунга чордан болжам ол эчдөгөл өнчүк-чөңгөөлөрү уур өң шияттылар уулуралышынын медөгөл. Өнчүк-чөңгөөлөрү организастаанында болжам боттаңдырарында буруулу калжыгерге өң шындыг көсөмчө көргүзөрин ол ооң-биле калы негээ.

РЕДАКЦИЯНЫН АДРЕЗИ: Кызыл, Шетинкин кудумчузу, бажы № 3 ТЕЛЕФОННАРЫ: редакторун 24-63, редакторун оралкычынын 35-24, пропаганда кидизинин 23-54, харысаалга секретарынын болжам харысаалга дөргөмүнүн 23-35, келээ ажыл-агый кидизинин 25-38, партияны амдырал болжам культура амдырал кидизтеринин 37-13, иштин информация кидизинин 20-60, чага болжам совет тургузуу кидизтеринин 21-27, уаестур болжам транспорт кидизинин 22-64, бухгалтериянын 31-75, корректорунун 21-47. Солун келбейн барганда 32-75 телефончо доолар.

Күш-ажылчы белек

СУТ-АЭСЫ. Коммунисттик партияга алдаржыткан социалисттик чарыктын түнөөндө ажыл-ишчи чедилешкенин улам көзүндө, СЭКП-нин XIII съездинин хүнеринде күш-ажылчы рапорттар чурттуг бүгү чөңгөөлөрүн улажып турар.

«Сут-Хел» совхозун Бора-Тайга салбырынын эргелекчи эш Мөңгө-Назынын дымнатканы болза:

— Төрөн чуртка тараа белеткөөр талазы-биле алган социалисттик хулаагенин хууса бетинде ажык күтүскөн бис, херек кырында 350 тоннанын орунуна 483 тонна эш шынарды тарааны курне шыгымынга кирген. Келжы чымынн үзүндө 196 тонна кызыл-тас, 35 тонна арбай болжам 30 тонна сула урдунган. Ол шынар 780 гектар агысты аңдары белеткөөн.

Салбырын малчынары сөөлөгө баз куш-ажылчы белестерин ужурашкан. Бүрүгө ээрт белеткөөнүн чыл планын тос айларда ажык күтүскөн. Ол шынар дүк са-

Чаа медээлер

Кижы нителелинин төөгүзүгө чаа арманын ажык, омас, алдын үкүктөр-биле бажиттарын улау болушкуну — СЭКП-нин XIII съездин билет чуртка коммунисттик калбаа-биле тургузарынын өңдүр чагай Программанын хулаа ап турар. Тыянын ажылчы чөңгөрү ол төөгүзүгө сөөлөгө бүгү чуртка шынар ажык улуг өөрүшкү-биле улау, күш-ажылчы белестерин ужурашкан.

Кызыл Мажалыктын автотранспорт көтөрмөсүнүн коллективни чың сөөртүлгөн чыл планын октябрь 15-те 130,6 хуу, тонна-километр талазы-биле 94,3 хуу күтүскөн. Ол шынар сөөртүлгөн ботуу-үзүндө 2 өлкөсө чыгыскен, септелгө чарыгаларын 1400 рубль кампап алган.

Коллективте мурнагыч кижилер улам көзүндө турар. Чижээ, чолачылар эштер Базанов, Чумаков, Степанов, Шакуратов олар ам 1962 чылдын үзүндө ажылдап турар.

Т. ТАЛАНЧИК.

СЭКП-нин XIII съездинде ут-күшүктү социалисттик чарыктын калбарканын түнөөндө Улуг-Хем районунун уаестур комбинатын багай өвөс көртүлгөргө болжам. Даара-нылга чеди чылдын бүдүрүлгө оналды 116 хуу күтүскөн. Тодаргайларга: чылда 10100 рубльдин продукциянын бүдүрүп турган, тос айларда 14900 рубльдин кылган. Ол болза ажыл-херекти шын организастаанын терчелеш турар.

Бүдүрүлгөн тууг болжам чаа-нылга чектери база эки ажылдаан. Күш-ажылга мурнагыч А. Угалопа, Ч. Саранина, А. Виноградова шынар үзгөргөлү ажылчыларына коллектив чоргааралды. Мурнагычтар улам көзүндө турар.

М. ДАЛАА.

«Тыва даг-дугу» комбинаттын туугулары СЭКП-нин XIII съездинде күш-ажылчы белестиг ужурашкан. Чижээ, чуртталга бажы-

лары планда 40 центнер, сүтү—90 центнер ашкан. Бо талазы-биле үзгөргөлү ажылдап турар чамдык малчынары маңа чижек кылдыр көртүзүп болур.

Олар Лама болуун калжымын 400 койду бивозандык-не 3 кг дүтүт, Ковалык Бүрү 380 коюну баш бүрүзүндө 2,5 кг дүтүт кыргып алган. Ол шынар Монгуш Намзал тос айларда ийек бүрүзүндө 1800 кг сүтүт, Олар Хөлөк—1750 кг сүтүт сагган. Ажыл-ишке мындык бөлжө көртүзүлгөн салбырынн хай малчынары илериди турар.

Чедилешкенин быжылаашкан, нияттиң малын медди, чымы болжам тоду кыштагылар талазы-биле чамдык хемчегерни база организастап турар. Шөөр малын 37, мынчыл бода малын 11 кыштагында бар калжыларын септелгөн бүрүн доозулган. Шөөр малга чаа 2 кыштагынын немей кылар, агмы дерин турары 2 сут-баран ферманын чаа туугулары база доостур чеккен.

Чая медээлер

нары кылды ийги чактоотку (на-чалыгы эш Гордеев) туугулары чымын бүдүрүлгө оналдынын ажык күтүскөн.

Ажылдын бүдүрүлгө, эки шынары дөш чарык ажык бүрүзү улам сөрүк кылар турар. Орус-оолдун, Константинновтун, Кара-оолдун, Желозитовтун бригадалары ам бот-оруга чарыгалыг ажылдап өгөлөн.

Б. ХЕРТЕК.

Улуг-Хем районун Жланов аттыг колхозун сүт-баран фермазы бө чымын 150 тонна сүт бүдүрүп хулаагенин тос айлар иштинде 126 тонна кылдыр күтүскөн. Ол шынар коллектив күрүгө 92 тоннанын орунуна 100 тонна сүтүт сагган.

Ферма мурнагыч саанчылар көзүндө турар. Чижээ, К. Доклак болуунга быжылаан ийек бүрүзүндө тос айларда 1246 кг сүтүт, Т. Алайбан—1077 кг сүтүт сагган. М. Даным, Т. Терек-оол оларын көртүзүлгөри база эки.

Д. МОНГУШ.

Шуптузун ажаап апкан

«Сут-Хел» совхозун Бора-Тайга салбырында культура албан чөңгөөлөрүн ажылдагылар малчынарга дулаалар шөф ажылчы организастыг чорудуу турар. Олар өскөсөөнө сандык кыштагылар барын ажылаары ам шүтү чачын болган.

Хойжу Учуругуну кыштагында ий калжанын септелгени эки кылып дооскан. Ол шынар Доржууну база өскө-даа малчынарынын кыш-тагыларын септөө, калжылар ишти-де көржөдүн арылгач талазы-биле ээзон ажылар кылдыган.

М. ЧАРТАН-ХУНА.

Бин-Хем районун «Халык» көлө ажыл-агый артелинин колхозчулары тараа болжам өскө-даа культураларын ажаап алышынын шагды-ла бүрүн дооскан.

Колхоз күрүгө 660 тонна тарааны дулаалар турган 674 тонна дулаалар.

Колхозун бүгү 3290 гектар тараа культураларын колхозчу тараа-кылар бүрүн ажаап, оон 33 муң центнер дүтүтү алган. Бо культураларын бир гектарында ортумаакыла дүдү 10 центнер болган. Ам 5500 центнер тараа культураларын үзөрин урдунган, колхозчуларын күш-хүнерини 2050 центнер тараа санатканын, азы бир күш-хүнерге 2 кг тараа аванымын тымыстыган. Мал чөңгө тараа фонду урдунган. Бистин ажыл-ишчилерини чангыс чылда үнөр 396 гектар ситенерин, 324 гектар ситосту, 80 гектар картофельди бүрүн ажаап алган.

Комбайнерлер В. Ведерников дүтүт ажаап алышынын сезон нормалын 180 хуу, В. Осипов — 160 хуу, П. Фалаев — 150 хуу күтүскөн. Манусис АК-зынын чолачыны Попов, колхозтуу болуун чолачыны Кислякин тараа сөөртү нормалын үргүлүчү 120—150 хуу күтүскөн келген. Дүтүт ажаап алышынын мурнагычтары колхоз баштар чөңгөөлөрү эргиктиг чүддөр-биле шаңдаан.

Т. ТЮЛЮШ.

АКШ-тын эртемге удур шенелдери

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Америка информат агентствелерин дымнаткы турарын бөүтөр алгач, чөөк чаа Каттышын Штаттар иштинде 350 миллион доллара бичин илериди чидирди ам чоруу «Милас» дээр системанын кылмак эдеринин Аргуалдо эртемге (Калифорния штат) салын үлдүгөн. Ук кылмак эдерини полар орбитагыче (орунуче) үнө берген соонда ол ишлер октаргайын делемине таратканын турар ужурут.

ТОС АЙЛАР ДУРГУЗУНДА КОЛХОЗТАРНЫҢ БОЛГАШ СОВХОЗТАРНЫҢ СОЦИАЛИСТИК ЧАРЫЖЫНЫҢ ТҮҢНӨЛДӨРИНИҢ ДУГАЙЫНДА

СЭКП обкомунун бюроу, ажылчы чөңгөрү депутаттарынын область обкомунун колхозтарын, совхозтарын болжам районнарын социалисттик хулаагелерин күтүскөнүн түнөөлөрүн чугаалап көргөн, бо чылдын эрткен тос айларынын дургузунда республиканын көлө ажыл-агыйнын ажыл-ишчилери мал ажылчынын продукциянын бүдүрүлгө садыр талазы-биле чамдык эки түнөөлөрүн чеди алганар деп делемдеген.

Октябрь 1-де байлал-биле алгач, республиканын колхозтары болжам совхозтары күрүгө дүк саарынын планын 100,7 хуу күтүскөн.

Сүтү бүдүрүлгө күрүгө садыр талазы-биле боттарынын социалисттик хулаагелерин Бай-Тайга районун ажыл-ишчилери эки күтүскөннөр. Эртти бүдүрүлгө болжам садыр талазы-биле эки түнөөлөрүн Тожу районун ажылчы чөңгөрү чеди алган. Чөөн-Хемчик районун ажыл-ишчилери дүтү бүдүрүлгө садыр талазы-биле боттарынын чыл хулаагелерин эки күтүскөннөр. Бай-Тайга, Тожу районнарын ажылчы чөңгөрү мал ажылчынын продукциянын садыр талазы-биле боттарынын социалисттик хулаагелерин күтүскөннөрү-биле чөңгөөлөрү бүгү чүзүн малдарын баш сангы өстүрерин болжам төртүчө чөңгөрү мадан чаш төл алмын бедидерин чандырганар.

«Барык», «Сут-Хел», «Кызыл партизан», «Тилдиге», «Өвө» совхозтар, эрт, дүк болжам сүт бүдүрүлгө талазы-биле 9 айларын социалисттик хулаагелерин чедилешкенин күтүскөннөрү-биле калы малды баш сангы өстүрерин, а «Барык», «Шекер» совхозтар күрүгө сүт, дүк садыр талазы-биле чылда алган социалисттик хулаагелерин ажык күтүскөннөр.

Эт садыр талазы-биле колхозтарын аразында социалисттик чарыкша Улуг-Хемини Жланов аттыг, Каа-Хемини «Октябрь 30 чылы», «Ирүүн» «Кызыл туз», Бай-Тайганын «Бара-Хел» көлө ажыл-агый артелин, Тожу районун бүгү сөкхотары болжам Кызыл хоорай Социалин «Тере-Хел» колхозу тилдигилер болганар.

Бай-Тайганын колхозтары, Чөөн-Хемчиктин «Большее», Тожунун «Совет Тыва», Эрзинин «Чаз өрүк», Каа-Хемини «Кызыл туз» болжам өвөр районун «Кызыл туз» колхозтары сүт садыр талазы-биле эки түнөөлөрүн, 9 айларын дургузунда республиканын 18 колхозтары болжам 8 совхозтары күрүгө дүк садырнын чыл планынын күтүскөннөр. Бо талазы-биле Бай-Тайганын «Бара-Хел», Каа-Хемини «Кызыл туз», «Совет Тыва», «Ок-

тябрь 30 чылы», Бий-Хемини «Искра», Тожунун «Совет Тыва», Чөөн-Хемчиктин «Октябрь 30 чылы», Ленля аттыг болжам Танды районун Сталин аттыг колхозтары эң дээр көртүзүлгө болжам турар.

«Элегес» совхозун Кузуну, Каа-Хем районун «Октябрь 30 чылы» колхозунун төп сүт-баран фермаларын эрткен чылдын чөңгөрү үзү-биле денээр азырал ийек бүрүзүгө онааштыр саалдын көзүндө, фермалар аразында эки чедилешкенин чеди алганар.

Ооң-биле калы СЭКП обкомунун бюроу, облуксөөм болжам облуксөөлөк сүт, эт садыр талазы-биле республика чыл хулаагелерин ам-даа күтүскөннөр деп делемдеген.

Бий-Хем районун (СЭКП райкомунун секретары эш Градобоев, райкуксөөм даргазы эш Байыр-оол, Улуг-Хем районун (СЭКП райкомунун секретары эш Ирма, райкуксөөм даргазы эш Чакар), «Межегей» совхоз (директору эш Пашенко, парткома секретары эш Насып-Доржу) хулаагелерин күтүскөннөрү-биле хемчегер алабай, күрүгө эт, сүт болжам дүк садыр талазы-биле хулаагелерин күтүскөннөрү-биле эрткен чылды-биле денээр продукция бүдүрерин кудулаткан болжам төртүчө чөңгөрү мадан чаш төлдү өвөш алганар.

Танды районун «Совет Россия», «Революциянын чалбыжы», Улуг-Хем районун «Күш-ажылчы колхоз», «Х Улуг хурал», өвөр районун «Коммунисттик өрүк», Каа-Хем районун «Тилдиге», «Коммунисттик өрүк» колхозтары мал ажылчынын бүгү продукциянын бүдүрүлгө садыр күрүгө садыр хулаагелерин багай күтүскөннөрү турарлар.

СЭКП обкомунун бюроу, облуксөөм болжам облуксөөлөк продукциянын доктаанын болза:

а) эт талазы-биле — этти бүдүрүлгө садыр талазы-биле багай түнөөлөргө болжам Бай-Тайга районун шилчирин тукту алган, эт садыр талазы-биле чыл хулаагелерин 104,1 хуу күтүскөн, бүгү малдарын сангы көзүндө Тожу районга (СЭКП райкомунун секретары эш Сенди, райкуксөөм даргазы эш Сиринов, ВЛКСМ райкомунун секретары эш Танаа);

б) дүк талазы-биле — дүк садыр талазы-биле чыл хулаагелерин ажык күтүскөн, эрткен чыл-биле денээрге бо продукциянын бүдүрерин

30,6 хуу көзүндө Чөөн-Хемчик районга (СЭКП райкомунун секретары эш Омар, райкуксөөм даргазы эш Байду, ВЛКСМ райкомунун секретары эш Март-оол) Кызыл тукту хөзөөр артыра:

а) сүт талазы-биле — сүтү бүдүрүлгө садыр талазы-биле эң дээр көртүзүлгө болжам Тожу райондан шилчирин тукту алган, сүт садыр талазы-биле чыл хулаагелерин 105,9 хуу күтүскөн болжам эрткен чыл-биле денээрге сүт бүдүрерин 18,9 хуу көзүндө Бай-Тайга районга (СЭКП райкомунун секретары эш Биче, райкуксөөм даргазы эш Чулюк, ВЛКСМ райкомунун секретары эш Сөөк) тыпыр.

СЭКП-нин XIII съездинде алдар болдурган социалисттик чарыктын тилдигилерин республиканын «Шын» болжам «Тувинская правда» солунарынын Хундулак самбыраанын кырбашаан, оларга СЭКП обкомунун, облуксөөмү болжам облуксөөлөк продукциянын шилчирин Кызыл туктарын тыпыр болжам доктамак калжылары-биле артыра:

а) азырал инектен-не ортумакыла 1630 кг сүтү саап алган «Элегес» совхозун Кузуну сүт-баран фермазына (улуг саанчы эш Чащина);

б) бир инектен-не сүт саалдын эрткен чыл-биле денээрге 250 кг кудулаткан Бий-Хем районун «Кызыл тараачын» колхозуну Туван сүт-баран фермазында шилчирин тукту алган, ийек бүрүзүндө 1340 кг сүтү саап алган Каа-Хем районун дуржулга-көртүлгө ажыл-агый болжам «Октябрь 30 чылы» колхозунун төп сүт-баран фермазына тыпыр;

в) Каа-Хем районун «Ленинчи өрүк» колхозунун хаван фермазында шилчирин тукту алган, ортумакыла бир кол хаванга онааштыр 11,3 тунгун хавандыкка 8,8 хаван оолдарын өстүрүп алган Бий-Хем районун Кызыл хаван фермазына тыпыр;

г) чаш төлдү өстүрүлгө хой ажылчынын продукциянын бүдүрүлгө талазы-биле эң дээр көртүзүлгө чеди алган «Өвө» совхозтуу бот-оруга-чарыгалыг, механизастыгтан хойжу бригадаларына (бригадир эш Нарбы) шилчирин Кызыл тукту хөзөөр артыра;

д) эң эки көртүзүлгөргө болуу турар Бий-Хем районун Туранда № 1 ортумак шываланын «ердиге-бүдүрүлгө бригадаларына;

е) гектар сапалыг ногон массанын 730 центнер дүдүкү алган Танды районун «Межегей» совхозуну кукуруза эвеноунга (эвено удуртуучу эш Пикало);

ж) тууг талазы-биле дээр түнөөлөрүн чеди алган Бай-Тайга районун «Мурнагыч» колхозуну (колхоз даргазы эш Кудурнай,

парторганизация секретары эш Мар-Донган) шывалар болжам интернаттар туугуун талазы-биле бригадаларына тыпыр.

Мал ажылчынын продукциянын бүдүрүлгө күрүгө садыр талазы-биле социалисттик чарыктын негелдерин күтүскөннөрү моон алаанда ажыл-агыйларын СЭКП обкомунун, облуксөөмү болжам облуксөөлөк продукциянын Хундулак бижиктери-биле шаңдаа база республиканын «Шын» болжам «Тувинская правда» солунарынын Хундулак самбыраанын кырбашаан:

а) колхозтар: Кызыл хоорай Социалин «Тере-Хел» (даргазы эш Давалай, парторганизация секретары эш Артына, көлө Совет даргазы эш Балган), өвөр районун «Кызыл туз» (даргазы эш Седен, парторганизация секретары эш Бирбөк, көлө Совет даргазы эш Тууат-оол), Тожу районун «Совет Тыва» (даргазы эш Дамыно-оол, парторганизация секретары эш Доржу, көлө Совет даргазы эш Сонайбан), Бай-Тайга районун «Бара-Хел» (даргазы эш Очур, парторганизация секретары эш Амырбат, көлө Совет даргазы эш Кызыл-оол) колхозтары;

б) совхозтар: «Барык» (директору эш Тугер парторганизация секретары эш Чылбан-оол, ажылчынын комитетинин даргазы эш Юрюк), «Сут-Хел» (директору эш Соловьев, парторганизация секретары эш Лопсан-Серен, ажылчынын комитетинин даргазы эш Алаа), «Кызыл партизан» (директору эш Юртаев, парторганизация секретары эш Парфенов, ажылчынын комитетинин даргазы эш Садыг), «Тилдиге» (директору эш Алымов, парторганизация секретары эш Арманай, ажылчынын комитетинин даргазы эш Арон-чаа), «Өвө» (директору эш Хвостов, парторганизация секретары эш Суворов, ажылчынын комитетинин даргазы эш Тамбеев);

СЭКП-нин XIII съездинде алдар кылдыр алган социалисттик хулаагелерин күтүскөннөрү бөдүрүлгө чеди алган 204 муң нажык малчынары СЭКП обкомунун, облуксөөмү болжам облуксөөлөк продукциянын Хундулак бижиктери-биле шаңдаа база республиканын «Шын» болжам «Тувинская правда» солунарынын Хундулак самбыраанын кырбашаан.

Социалисттик чарыктын түнөөлөрүн колхозтарга болжам совхозтарга, фермаларга болжам бригадаларга калбаа-биле чугаалашканын, чеди чылдын үшкү чымында социалисттик хулаагелерин чугаагык күтүскөннөрү хандыр организастыг хемчегелерин ажылдап кылмын болжам боттаңдырарын СЭКП райкомнарыга, райкуксөөмнарга дагар.

Тарааны ам-даа немей садып болур